

ETABLERING AF EFTERAFGRØDER I 2015

Miljø- og
Fødevareministeriet

gudsp

Dette projekt medfinansieres af "Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram", (GUDP) under Fødevareministeriet.

Der forventes en sen høst. Derfor kan etablering af efterafgrøde før høst blive nødvendig. En blanding af korn og olieræddike kan spredes med nogle nyere centrifugalspredere.

Som rettesnor for valg af etableringsmetode for efterafgrøder før eller efter høst kan det anbefales at etablere efterafgrøden efter høst, hvis det kan ske senest den 10. august. Ellers anbefales etablering før høst.

Regler og anbefalinger for valg af efterafgrøder, udsædsmængder mv. fremgår af [PlanteNyt nr. 2100](#) og af [RegellInfo nr. 318](#). Med udsigt til sen høst kan det være, at strategien skal ændres!

Ved etablering af pligtige efterafgrøder og især ved etablering af, at MFO-efterafgrødeblandinger er det vigtigt, at de kan leve op til kontrolkravene, fordi underkendelse betyder et stort økonomisk tab. En sen høst i 2015 kan bevirke, at det ikke bliver muligt at etablere

efterafgrøderne efter høst. Nedenfor er det overvejet, hvordan der opnås den sikreste etablering under hensyntagen til de aktuelle vejrforhold i 2015.

VALG AF ETABLERINGSTIDSPUNKT

Selv om den sikreste etablering opnås ved såning efter høst, skal man dog kritisk vurdere, om høsttidspunktet i 2015 på bedriften bliver så sent, at etablering efter høst og inden d. 20. august bliver umuligt. I år kan det i mange tilfælde kan være risikabelt at planlægge at etablere efterafgrøder efter høst. Etablering efter høst kræver, at opgaven prioriteres højt, også selv om der samtidig skal høstes og bjærges halm på andre marker.

Ved etablering før høst sikres en tidlig etablering og kraftige efterafgrøder, men erfaringerne viser også, at sikkerheden for en jævn fremspiring er ikke så god. En monitoring foretaget af SEGES har tidligere vist, at tilstrækkelig god etablering kun blev opnået i 2/3 af markerne. Specielt under tørre forhold er den usikker. Der er dog også mange eksempler på gode erfaringer med etablering før høst, hvis det gribes rigtigt an. Ved en mindre vellykket etablering før høst kan der om nødvendigt lappes på efterafgrøden ved pletvis reetablering efter høst.

ETABLERING AF EFTERAFGRØDER FØR HØST

Der vil sandsynligvis blive brugt en blanding af vinterrug eller vårbyg og olieræddike i år, hvis efterafgrøden skal anvendes til at opfylde MFO-kravene. Kendetegnene for denne blanding er, at frøstørrelsen er meget forskellig. Denne blanding spredes bedst med en moderne gødningsspreder. En fastvingespreder (fuldbreddespreder) vil være optimal, men fastvingespredere er ikke særlig udbredt. Derfor er centrifugalspredere det sandsynlige valg.

Ved anvendelse af en centrifugalspreder til etablering af en efterafgrødeblanding (med frø med meget forskellig frøstørrelse) har man det problem, at én indstilling eller vingetype, ikke er optimal til begge frøstørrelser. Derfor kan det i nogle tilfælde blive vanskeligt at opnå en homogen fordeling på f.eks. 24 m.

Bogballe har på opfordring af LMO lavet en spredetest med en blanding med 20 pct. olieræddike og 80 pct. hvede. Testen viser at der kan foretages en tilfredsstillende fordeling af mængden på 24 m. Men det er ikke opgjort om blandingsforholdet ændres. Derfor kan det ikke tages for givet at lovgivningen overholdes.

Det er op til den enkelte landmand at vurdere, om der skal satses på samtidig spredning af en mekanisk blandet udsæd. Bogballe anbefaler, at de enkelte efterafgrøder spredes hver for sig, da der er stor forskel på frøenes fysiske egenskaber.

[Se testen fra Bogballe.](#)

Djursland Landboforening har gennemført en test af spredning af blanding af korn og olieræddike med eldrevne centrifugalspredere. Blandingen kunne spredes ligeså godt som olieræddike alene, men spredebilledet på 24 meter var ujævnt.

VED ETABLERING FØR HØST SKAL MAN VÆRE OPMÆRKSOM PÅ FØLGENDE:

- Vælg de marker, der høstes først. Høsttidspunktet er afgørende for udvikling af efterafgrøden.
- Halm og avner skal snittes og spredes jævnt.
- Vælg en udsædsmængde, der ligger i den høje ende af anbefalingerne
- Der må ikke være meget ukrudt i bunden af afgrøden. Et dække af f.eks. enårig rapgræs hindrer efterafgrøden i at etablere sig.
- Minimér kørsel i marken. Efterafgrøden er følsom over for kørsel.
- Ved spredning af blandinger af korn og korsblomstrede (f.eks. vinterrug + olieræddike) anbefales at anvende en gødningsspreder.
- Vær opmærksom på vindpåvirkning af centrifugalspredere.
- Vær opmærksom på, om der er problemer med snegle i marken.
- Nogle har gode erfaringer med etablering af efterafgrøder på 24 meter med en hævet elspreder på en frontlæsser og med frø med en TKV på over 15 g. Der anbefales en mindre spredbredde, da metoden kræver meget stor omhu.

Etablering før høst giver normalt ikke problemer med høstbesvær i kornafgrøden, fordi efterafgrøden eller mellemafgrøden normalt udvikler sig langsomt indtil høst af kornafgrøden. Erfaringerne fra 2011 viser imidlertid, at sen høst og fugtigt vejr kan give risiko for gennemgroning af afgrøden med betydeligt høstbesvær til følge. I 2015 er afgrøderne generelt sent udviklede, og der kan mange steder forventes en senere høst. Det øger risikoen for, at høsten udsættes på grund af regn mv., og derfor også for gennemgroning af efterafgrøden.

ETABLERING AF EFTERAFGRØDER EFTER HØST

Ved etablering efter høst skal man være opmærksom på følgende:

- Etabler marken så tidligt som muligt. Kvælstofoptagelsen reduceres med 1-2 kg pr. ha for hver dags udsættelse.
- Så gerne i forbindelse med stubharvning. Radsåning, kombisåning mv. giver den sikreste etablering, men er omkostningstung.

ETABLERING MED ELDREVNE CENTRIFUGALSPREDERE

FarmTesten "[Etablering af efterafgrøder ved høst](#)" fra 2011, der alene omhandler spredning af korsblomstrede efterafgrøder, viste at eldrevne centrifugalspredere med én tallerken ikke fordeler frøene tilfredsstillende på mere end 9 meter. Spredere med to tallerkner kan fordele frøene tilfredsstillende op til 18 meter under gunstige forhold uden vindpåvirkning.

Da mange landmænd har sprøjtespor på mere end 18 meter, kan det være svært at foretage en

acceptabel fordeling af frøene før høst. Der kan monteres flere sprederer på en 24 meters bom.

Bemærk, at ikke alle eldrevne centrifugalsprederer er egnet til spredning af storfrøede planter som korn. Der mangler erfaringer med spredning af korn med små eldrevne centrifugalsprederer – en enkelt afprøvning viser, at spredningen af blandingen er ligeså god som af olieræddike alene, men spreddebilledet både af blandingen og af olieræddike alene var uens på 24 meter. En egnet gødningsspreder med frøsåningsudstyr kan her være den bedste løsning.

ETABLERING VED STUBHARVNING

Ved at foretage en stubharvning i forbindelse med såning sikres der fugt til frøenes spiring. Desuden kan man ved montage af centrifugalspreder være sikker på en fornuftig fordeling af frøene, da arbejdsbredden holdes nede på en bredde, som sprederne kan håndtere.

Billede 1: Stubharve påmonteret elspreder. Foto: Jens Erik Jensen, SEGES.

Det er ved denne etableringsmetode vigtigt, at frøene ikke harves dybt ned. Der tilstræbes en harvedybde på 3-4 cm. Modsat skal det sikres, at frøene dækkes. Derfor anbefales det, at stubharven er monteret med en form for efterbehandlingsredskab.

Stubharvning udgør selvfølgelig en omkostning og kan måske være svær at få tid til midt i en travl tid, men stubharvning har dog også værdi i form af forebyggelse mod ukrudt, spildkorn mv.

Hvis der ikke kan spredes en blanding af korn og korsblomstrede med den eldrevne centrifugalspreder trods det lave krav til spredebredden, vil det være oplagt i stedet at anvende kombination af harve og såmaskine.

Kontakt din lokale rådgivningsvirksomhed, hvis du vil vide mere om dette emne.

© 2021 - SEGES Projektsitet